

กระบวนการสร้างประติมากรรม

ในบทที่ผ่านมา เป็นการอธิบายเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแรงบันดาลใจต่าง ๆ ที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมของผู้เขียน ไม่ว่าจะ เป็นแนวความคิดด้านทฤษฎี จิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ก็ดี หรือแรงบันดาลใจจากศิลปกรรมแบบต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ การสร้างสรรค์ มิได้หมายความว่า การนำผลงานส่วนหนึ่งมารวมกับอีกส่วนหนึ่งโดยปราศจากกระบวนการกลั่นกรองจากภายใน หากแต่ต้องผ่านการวิเคราะห์เพื่อค้นหารูปแบบอันเฉพาะตัว และสามารถสื่อสารในสิ่งที่เป็นจุดประสงค์ของตนได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนต่าง ๆ ในการทำงานย่อมมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาสาระ และแนวความคิดของผลงาน ในบทนี้ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างผลงานประติมากรรมดังนี้

การกำหนดเนื้อหาเรื่องราว

การกำหนดประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหา แนวความคิด ที่ต้องการนำเสนอผลงานชิ้นนี้มีที่มาจากประสบการณ์อย่างไร และต้องการสื่อความหมายอย่างไร ในส่วนนี้ ผู้เขียนได้นำมา กล่าวถึงไว้ในบทที่ 2 หัวข้อข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ และรูปแบบวิธีการสร้างสรรค์ ซึ่งมีการอธิบายเนื้อหา เรื่องราว และสาระสำคัญต่าง ๆ ในการทำงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาด้านความคิดและรูปแบบวิธีการในการนำเสนอผลงานต่อไป

การค้นหารูปแบบทางศิลปะ

การค้นหารูปแบบทางศิลปะ กล่าวคือ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสาระและประเด็นทางความคิดต่าง ๆ เพื่อนำมาขัดเกลาเป็นรูปแบบผลงานทางศิลปะ ในช่วงของการศึกษาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนอาศัยรูปทรงที่มาจากสรีระของมนุษย์ มาจัดการโดยใช้วิธีการซ้ำกันของรูปทรง (Repetition) และใช้เหล็กเส้นมารัดรูปทรงเหล่านั้นอีกครั้งในลักษณะของตาข่าย เพื่อสื่อถึงความอึดอัด และถูกพันธนาการ ผลที่ได้นั้น ถึงแม้จะสามารถแสดงความรู้สึกได้ตามวัตถุประสงค์ แต่ก็ขาดความมีชีวิตชีวา ดูทื่อและแข็งกระด้าง ผู้เขียนจึงค้นหาวิธีการนำเสนอที่

สามารถแสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณ อารมณ์ และความรู้สึกให้มากขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีทางจิตวิเคราะห์ตามที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 2

ดังนั้น ในส่วนของผลงานวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงได้พัฒนาวิธีการค้นหารูปแบบทางศิลปะ โดยเริ่มแรกนั้นเป็นการ "เขียนรูปโดยอัตโนมัติ" ก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหารูปทรงที่มาจากจิตใต้สำนึกของตนเองอย่างแท้จริง จากนั้นจึงนำเอาทิศทางของเส้น และรูปร่างที่ได้มาเป็นต้นแบบในการทำภาพจำลอง 3 มิติต่อไป โดยอาศัยแรงบันดาลใจจากการนำรูปทรงของมนุษย์และสัตว์มาผสมผสานกันจนเกิดความหมายใหม่ เป็นการสร้างภาพในเชิงสัญลักษณ์ขึ้นมา

ในขั้นตอนสุดท้ายจึงเป็นการแก้ไของค์ประกอบในบางส่วนให้มีความประสานกลมกลืนในด้านสุนทรียศาสตร์ ขั้นตอนในการทำแบบจำลองจึงแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่เป็นภาพร่างบนกระดาษ และส่วนที่ทำจำลอง 3 มิติขึ้นมาเพื่อศึกษาโครงสร้าง สัดส่วน พื้นผิว และการวางจุดเด่น รวมไปถึงเอกภาพของงานทั้งหมด รวมทั้งคาดการณ์ว่ารูปทรงที่สร้างขึ้นมานั้น สามารถตอบสนองต่อโจทย์ของเราได้ชัดเจนเพียงใด มีความคลุมเครือ หรือเป็นการชักนำคนดูมากเกินไปหรือไม่ การนำเสนอเนื้อหา และเรื่องราวควรอยู่ในความพอดี ไม่มากจนกลายเป็นการชักนำคนดู และไม่น้อยเกินไปจนไม่สามารถสร้างความน่าสนใจได้

ในส่วนของแบบร่าง 3 มิตินี้ใช้การขึ้นรูปด้วยดินเหนียวกระด้าง ซึ่งมีคุณสมบัติที่สามารถทำการปั้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ ได้ และเมื่อแห้งสนิทแล้วจะมีความแข็งแรงพอสมควร

การสร้างสรรค์ผลงานจริง

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานจริง อาจแบ่งออกเป็นกระบวนการย่อย ๆ ทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ การปั้นดินเหนียวเพื่อขึ้นรูปผลงานจริง การทำแม่พิมพ์และหล่อวัสดุ การทำพื้นผิวจัดการในเรื่องความเรียบร้อยของงาน และการติดตั้งผลงาน

1. การปั้นดินเหนียวขยายจากรูปจำลอง ขั้นตอนนี้จะต้องสำรวจความสมบูรณ์ของรูปทรงทั้งหมด ในขณะที่กำลังดำเนินการสร้างรูปประติมากรรม อาจมีการปรับเปลี่ยน แก้ไของค์ประกอบของผลงานให้มีความแตกต่างจากแบบจำลอง 3 มิติได้ตามความเหมาะสม เนื่องจากบ่อยครั้งที่เราพิจารณาองค์ประกอบจากเนื้องานขนาดเล็กแล้วเห็นว่าสมบูรณ์ แต่เมื่อนำมาขยายสัดส่วนกลับเกิดความไม่ลงตัว นอกจากนี้ในระหว่างที่แก้ปัญหาด้านองค์ประกอบต่าง ๆ อาจทำให้เราค้นพบวิธีการในการแสดงออกลักษณะอื่นที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกว่าที่ทำในแบบจำลอง เช่นการนำเชือกมารัดแล้วแกะออกเพื่อให้เกิดร่องรอยของการถูกรัดบนพื้นผิวของดิน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจริงนั้น ได้แก่

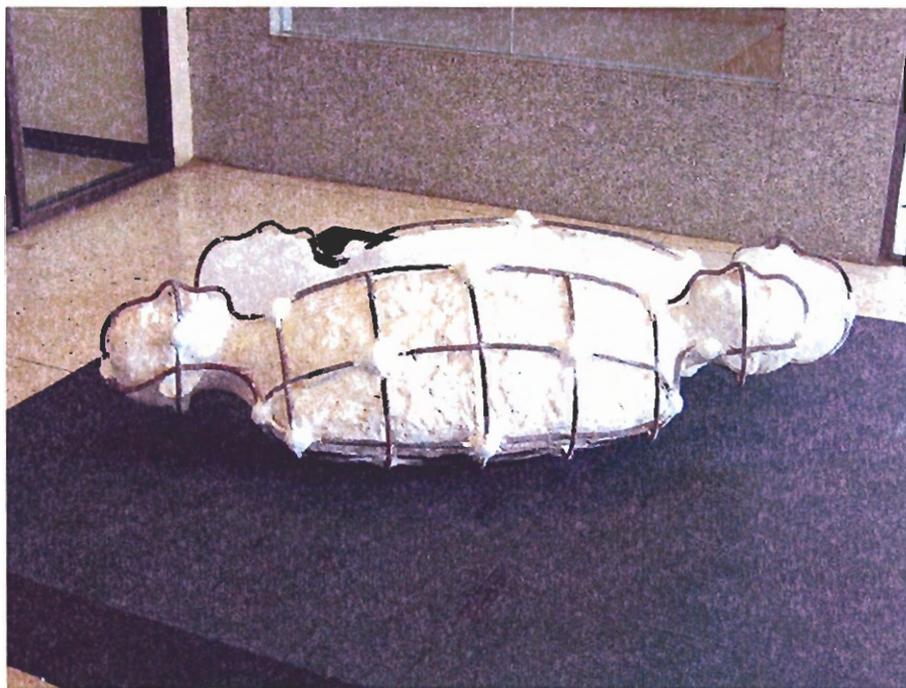
- ความมีเอกภาพของรูปทรง สัดส่วน พื้นผิว และทิศทางของเส้น
- ขนาดที่เหมาะสมกับโจทย์ และสิ่งแวดล้อมที่จะติดตั้ง
- ข้อจำกัดของวัสดุที่ปั้นและหล่อ ซึ่งมีผลโดยตรงกับการออกแบบรูปทรง

2. การทำแม่พิมพ์และการหล่อด้วยวัสดุถาวร สำหรับการทำแม่พิมพ์นั้น มักจะเป็นพิมพ์ทาบใช้ได้ครั้งเดียว ส่วนการตัดสินใจหล่อด้วยวัสดุถาวรชนิดใดนั้น มักจะตัดสินใจก่อนการออกแบบรูปทรง เพราะวัสดุแต่ละชนิดย่อมมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการออกแบบรูปทรงขั้นแรกจึงต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของวัสดุที่จะนำมาหล่อด้วย สำหรับผลงานประติมากรรมชุดนี้ ผู้เขียนเลือกใช้ไฟเบอร์กลาสเป็นวัสดุถาวร เนื่องจากวัสดุชนิดนี้มีคุณสมบัติที่ให้ความแข็งแรงแก่ผลงานในระดับที่ตีพอสมควร สามารถขัดแต่งรูปทรงได้

3. การทำพื้นผิว หลังจากการหล่อด้วยวัสดุจริงแล้ว พื้นผิวที่ได้มาอาจยังดูไม่มีความเรียบร้อย ในบางส่วนอาจเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการเนื้อวัสดุเข้าไปไม่ทั่วถึง หรือเกิดจากความผิดพลาดในการทำแม่พิมพ์ จึงต้องมีการขัดแต่งทำพื้นผิวให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มเติมวัสดุประเภทอื่นเช่นโลหะและการทำสี เพื่อให้เกิดความสวยงามและช่วยเสริมให้ผลงานสามารถแสดงความรู้สึกตรงตามที่ต้องการได้ดียิ่งขึ้น

4. การติดตั้งผลงาน หลังจากสร้างสรรค์ผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ ในขั้นตอนต่อมาคือการจัดเตรียมสถานที่ในการติดตั้ง ซึ่งต้องไม่มีสิ่งรบกวนผลงานให้เกิดความไม่น่าดู และยังลดทอนอารมณ์ความรู้สึกของงาน อีกทั้งสิ่งรบกวนบางอย่างอาจส่งผลกระทบต่อความหมายของผลงานถูกบิดเบือนไปได้ เรื่องนี้จึงต้องให้ความสำคัญและพึงระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ อาจมีการใช้สื่อประเภทอื่นช่วยในการสร้างบรรยากาศของงาน เพื่อเน้นจุดเด่น และส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ต้องการ เช่นการใช้แสงเข้าช่วย ไม่ว่าจะเป็นแสงธรรมชาติหรือแสงจากไฟฟ้าก็ตาม หากเลือกให้เหมาะสมก็จะช่วยส่งเสริมผลงานได้มาก หรือการทำฐานวางผลงานที่มีสัดส่วนเหมาะสมกับผลงาน ก็จะช่วยให้งานอยู่ในระดับที่พอดีกับสายตาและยังดูสง่างามมากขึ้นเป็นต้น

จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมทั้ง 3 ขั้นตอนหลัก และยังประกอบด้วยขั้นตอนย่อยอีกมาก ล้วนเกิดจากการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และแก้ไข ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนาน และความอดทนอย่างสูง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานประติมากรรมที่มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านแนวความคิด และความงาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 13 ผลงานก่อนนิทรรศานิทรรศน์ที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนพลีขสิทธิ์

ภาพที่ 14 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

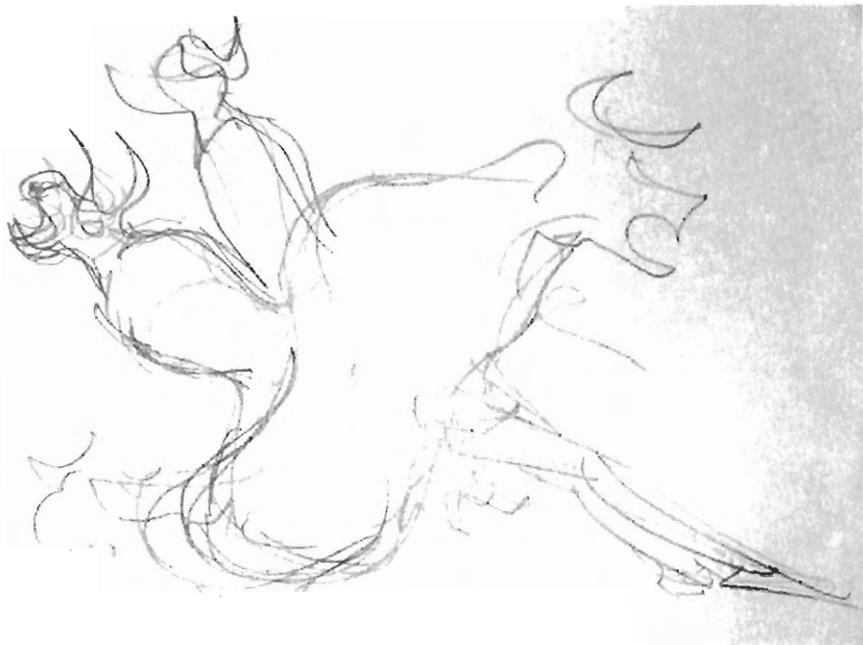

ลายเส้นที่ 1 แบบร่าง 2 มิติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

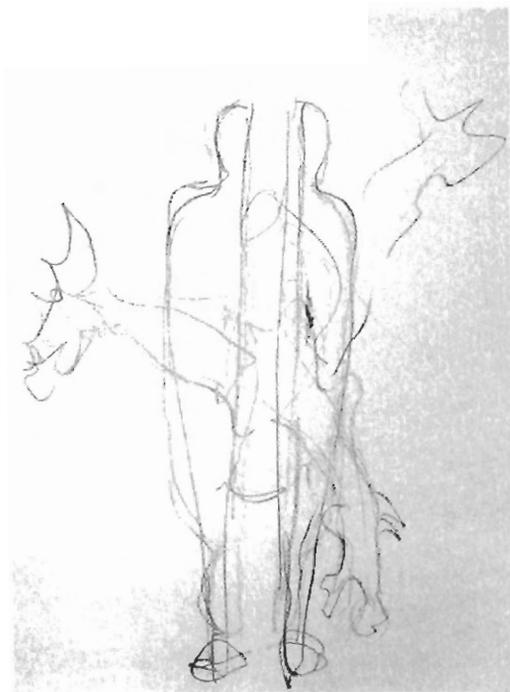

ลายเส้นที่ 2 แบบร่าง 2 มิติ

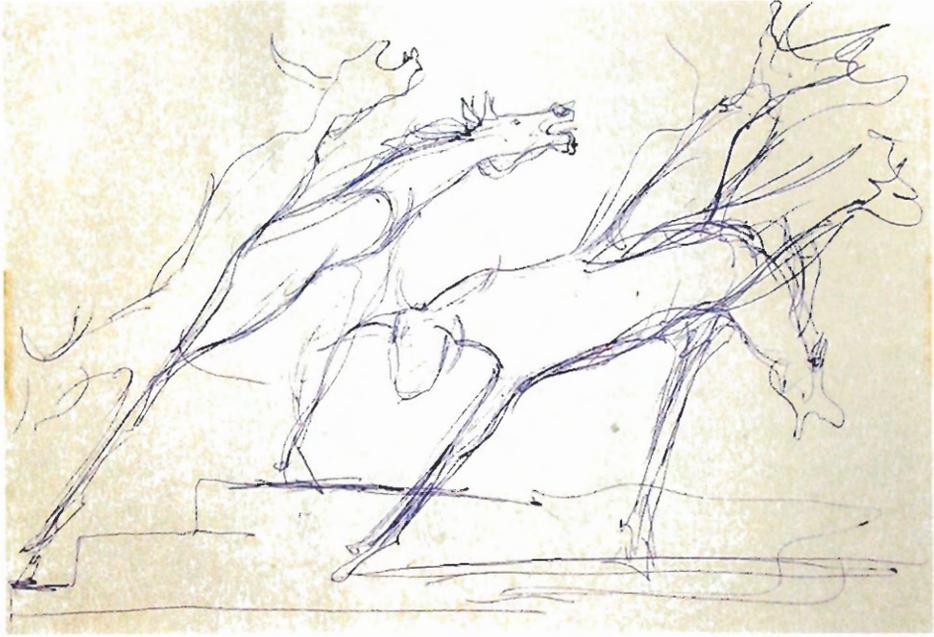

ลายเส้นที่ 3 แบบร่าง 2 มิติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ลายเส้นที่ 4 แบบร่าง 2 มิติ

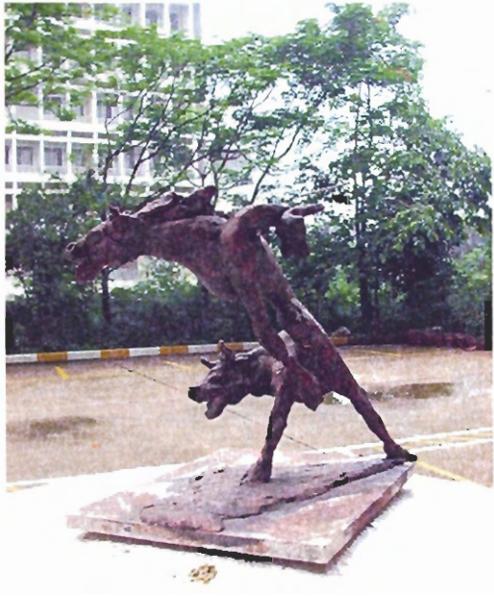

ลายเส้นที่ 5 แบบร่าง 2 มิติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 15 แบบร่าง 3 มิติ

ภาพที่ 16 แบบร่าง 3 มิติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 17 แบบร่าง 3 มิติ

ภาพที่ 18 แบบร่าง 3 มิติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 19 แบบร่าง 3 มิติ